

TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bir Gereklilik Olarak “Giriş”

Yasama organının tasarruflarının ve [artık uluslararası hegemonya isteğinin vazgeçilmez aracı olarak ortaya çıkan, tam da bu sebeple bir zorunluluk olarak kendini dayatan] uluslararası sözleşmelerin, birden bire ortaya çıkmadığı, bu tasarruf ve sözleşmelerin toplumsal bir gereksinimi karşıladığını düşünmemiz önerilirdi. Yerindedir, iyiniyetliydik ama artık biliyoruz “... *Uluslararası hukuk varoluşunun hiçbir döneminde belirli bir eşitlik ilişkisinin pozitifleştirilmesi gibi bir işleve sahip olmuş değildir. Tersine, ‘hukuksal eşitlik’ doğası gereği eşitsiz bir uluslararası ilişkiler ortamının istikrarı ile ilgili bir ideolojik referanstır. Gerçekte eşit olmayan birimlere böylece genel bir hukuksal kapasite atfedilmektedir.*”⁽¹⁾ Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme de, aktarılan bu referanstan arınmış değildir. Dolayısıyla sözü edilen bu sözleşmenin ve bu sözleşmeye dayalı olarak Yasama organının önünde tasarı olarak bekleyen “Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı”nın, tarihsel arka planı ihmal edilerek, Tasarı hakkında görüş beyan etmek, Sözleşmeyi ve Tasarıyı hiç anlamamakla eş anlamlı olacaktır.

Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme, her ne kadar 9 Aralık 1999 tarihinde BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş, 10 Ocak 2000 tarihinde imzaya açılmış ise de, Sözleşmenin imzalanmasına ilişkin Devletlerde oluşan “gönülsüzlük”, 11 Eylül 2001 tarihinde meydana gelen ve Dünya Kamuoyunca “İkiz Kuleler Saldırısı” olarak bilinen olayın hemen akabinde aşılmış; nitekim Türkiye de bu Sözleşmeyi, 11 Eylül’den 16 gün sonra imzalamıştır. (Oysa Türkiye Sözleşmeyi imzaladığı tarih itibariyle, 20-25 yıldır terörizmle mücadele eden bir ülkedir. Türkiye’nin Sözleşmeyi imzalamak için, Sözleşme’nin imzaya açıldığı tarihten sonra 1 yıl 9 ay beklemiş olması; Sözleşmeyi uygun bulma Yasasının Resmi Gazete’de yayımlanmasından sonra, Sözleşmeye uygun Yasa Tasarısının TBMM önüne taşınması için 10 yıl beklemiş olması, ayrı bir yazının konusu olmalıdır.)

Bu değerlendirmede, Sözleşme, Tasarı ve bunları hazırlayan tarihsel arka plan birlikte ele alınacaktır.

⁽¹⁾ Ahmet Haluk ATALAY, *Uluslararası Hukukun Oluşumu İlk Küreselleşme Dönemi 1492-1648*, Göçebe Yay., 1997/İstanbul, s.10, dipnot:5.

Yazıda ve Yazıya Konu Sözleşme İle Tasarı'da Terminoloji Seçimi

Son dönem hukuk metinleri örneğin, “Hukuk Devleti” demek yerine “hukukun üstünlüğü”nü tercih etmekte, personel rejiminin önüne “esnek”, sonuna “performans” sözcüğünü getirmeyi tercih etmekte, “teftiş / müfettiş” yerine “denetim / denetçi”yi tercih etmekte. Bu tercihler, uluslararası hukukta 1990’lardan sonra somut bir olgu olarak gözlenen “eksen kayması”nın dile gelen tercihleridir. Yeri geldikçe, Sözleşmede ve Tasarı’da tercih edilen bu terminoloji irdelenecek olmakla birlikte, terminolojik tercihin işlevi ile ilgili kısa bir aktarım yapmakta yarar umulmaktadır: “... terminolojik tercih, sonrasını da belirleyecektir. (...) **küreselleşme**⁽²⁾ terimiyle başlarsanız, sonraki söylem sizi kaçınılmaz ve zorunlu bir değişim sürecini algılamaya yönlendirir. Bu sürecin hem olumlu, hem de olumsuz sonuçları vardır; ancak, sömürü değil, “pozitif toplamlı oyunlar” söz konusudur. Küreselleşme söylemi, hegemonya/bağımlılık değil; karşılıklı bağımlılık ilişkilerini vurgular. Sistemin öğeleri arasındaki bağlantılar çatışmacı değil, tamamlayıcıdır. Siyaset pratiği söz konusu olduğunda, küreselleşme kaçınılmaz olduğu için ve süreci durdurmak, tersine çevirmek mümkün olmadığına göre, ona karşı mücadele beyhudedir. Görev, böylece, “maliyetleri” asgariye indirmek; olası “faydaları” ise azamileştirmek olacaktır. (...) “Küre” sözcüğünden türetilen moda terimlerle karşılaştığınızda alternatif (ve en az onlar kadar aydınlatıcı) sözcükler kullanmayı deneyin. (...)”⁽³⁾

İncelemede, Sözleşme ve Tasarı metni içinde geçenler hariç olmak üzere, moda terimlere alternatif ve en az onlar kadar aydınlatıcı sözcükler tercih edilecek, inceleme Tasarıdaki madde sıralamasına sadık kalınarak yapılacaktır.

Bir dil tahayyül etmek, bir hayat tarzı tahayyül etmek anlamına gelir. (WITTGENSTEIN)

⁽²⁾ “... küreselleşme kavramı artık hepimizin bildiği bir kavramdır; bu haliyle gerçekten de çok kısa bir tarihi vardır. Chanda (2007:246) dünya çapında 8 bin kaynağı (gazeteler, dergiler, haberler) arşivleyen bir veritabanını incelemiştir. 1979 yılına dek anlaşılmaz bir Avrupa yönetim belgesi dışında küreselleşmeye dair bir referans bulamamıştır. 1981 yılı itibarıyla de küreselleşme teriminden sadece iki kere söz edilmiştir; ancak daha sonra bu türden atıflar artmış, **2001 yılında 57 bin adet** üstüne çıkmıştır. (...) Küreselleşmeye yapılan atıfların 2001 yılındaki zirve noktasını kısa süre sonra yeniden aşması olası görünüyor.” George RITZER, *Küresel Dünya*, Ayrıntı Yay., 2011/İstanbul, s.49, [Çev.:Melih PEKDEMİR].

⁽³⁾ Prof. Dr. Korkut BORATAV, *Emperyalizm, Sosyalizm ve Türkiye*, Yordam Kitap, 2010/İstanbul, s.26,27.

Kısaca, [Yakın] Tarihsel Arka Plan

“... 11 Eylül 2001’de meydana gelen olayların sonucunda ne yazık ki “uygarlık çatışması” kavramı da yaygınlaştı. (...) / Görüldüğü üzere 11 Eylül olayları, İslam ateşinin sönmeye başladığı bir dönemde meydan geldi. (...) Ülkelerin gerçekleri irdelendiğinde evrensel terörizm kavramının toplumsal ya da tarihsel hiçbir dayanağının olmadığı görülmektedir. Evrensel terörizm kavramı Müslüman dünya açısından anlamsız bir kavramdır; Müslüman dünyası geçiş sürecinin çalkantılı dönemlerini, dışarıdan müdahaleye gerek olmadan, kendiliğinden gelişen bir yatışma süreciyle aşacaktır. **Evrensel terörizm kavramı sadece, sürekli savaş halinde olacak bir Eski Dünya’ya gereksinimi olan Amerika Birleşik Devletleri’nin işine yaramaktadır.** (...)”⁽⁴⁾

Terörün Finansmanının Önlenmesi ve Amerika’ya Ödenen Haraç: 11 Eylül 2001 olaylarının doğrudan doğruya Amerika tarafından icra edildiği yönündeki yaklaşım ve açıklamalar, olayların bu şekilde cereyan ettiğini / gerçekliği göstermekle birlikte, bu açıklamaların bizzat Amerika tarafından engellenmediğini hatta bilerek ve isteyerek bu yöndeki açıklamaların desteklendiğini, her şeye rağmen bu yaklaşımı [yine kendi ürettiği] karşıtı⁽⁵⁾ ile birarada tartışmanın, bu suretle anlaşılması istenilenin kalıcılaşmasını sağlamanın sıradan bir yöntem olmasına rağmen tuttuğunu (her şeye ve her yaklaşıma rağmen 11 Eylül’ün Amerika’nın hegomonik isteklerini gerçekleştirmekte katalizör görevi gördüğünü) söylemek yeni bir komplo teorisi değildir. Bu suretle Amerika tüm Dünya ülkelerine, hem terörü yaratıp hem de yarattığı bu canavar eliyle haraç toplamak niyetinde olduğunu da göstermek istemekte, hatta bunu dayatmaktadır: “... Silah satışlarının ABD’ye kazandırdığı para, siyasi ve askeri yöntemlerle toplanmış bir çeşit haraçtır. (...) Bazı petrol bölgelerinin kontrolü, geleneksel haracın

⁽⁴⁾ Emmanuel TODD, İmparatorluktan Sonra – Amerikan Sisteminin Çöküşü, Dost Yay., 2004/ Ankara, s.49; [Çev.:Gülser ÇETİN].

⁽⁵⁾ “... Komplo teorilerinin bize söyledikleri nedir? 11 Eylül’ün, bu tarihsel dönüm noktasının aslında hiç gerçekleşmemiş olduğu mu; İslamcı terörün, çağın bu yeni felaketinin, sadece bir efsane olduğu ve aslında gezegendeki tüm kötülüklerin dünyanın gözden Irak-dolayısıyla endişe verici- köşelerinde değil de, Washington’daki, Kudüs’teki ya da buzlu camlı Wall Street kulelerindeki lobilerde planlandığını mı? / Bu yanılsamaların propagandacılarının sayıları kaç tanedir? / (...) Araştırmacı yahut kültürsüz internet gezgininin, komik haberlerin ya da barbar rejimin, sabıkalı ya da direnişçi teröristin, hepsinin değerlendirildiği bir alan, kendilerine ait sebeplerden dolayı, hepsinin aynı şekilde, eşitçe, fikirlerini ifade etme ve seslerini duyurma hakkı var. / Bu bağılantıcılık, çağımızda dönmekte olan uçkağıtlar karşısında bizi silahsız ve iradesiz bırakıyor. / (...) Sonuç olarak; “suçtan kim çıkar sağlıyor”un hileli mantığının eşlik ettiği “beyaz adamın hıçkırığı”, El-Kaide’nin o kadar da kötü olmadığı, en azından sahip olduğu gücün tüm kötülüklerin şüphelisi kıldığı Siyonist-Amerikan Canavarı kadar kötü olmadığı fikrini öne sürüyor. Bu da bizi, İslamcı terörün Canavar’ın yarattığı bir şey; bir nevi çürük bir meyve olduğunu düşünmeye itiyor. Barışı getirebilmek için ağacı kökünden kesmek mi gerekiyor? Komplo teorisinin propagandacıları, bilfiil bunu öğütüyor. (...)” Antoine VITKINE, Ya Tüm İpleri Elinde Tutan Birileri Varsa? Yeni Şarlatanlar 11 Eylül Sonrasının Komplo Teorileri, Neden Kitap Yay., 2005/İstanbul, s.170, 171, 172. [Çev.:Zeren AKYAR].

önemli bir unsurudur. Amerikalı çokuluslu petrol şirketlerinin siyasi olduğu kadar ekonomik egemenliği, Amerika'nın küresel çapta rant elde etmesine yardımcı oluyor; ama baskı yoluyla kazanılan rant, günümüzde her türlü ürünü ithal eden Amerika'nın mali açığını kapatmaya yetmiyor. (...) Amerika durmadan ithal edip tüketiyor. İthal malların bedelini ödemek için dünyanın dört bir yanından para topluyor; ancak para toplama yöntemi son derece farklı, bu, hiçbir imparatorluk tarihinde örneğine rastlanmamış bir yöntem. Atina phoros olarak bilinen bir çeşit vergi topluyordu; phoros, ilk önce gönüllü, sonra da güç kullanılarak alınan müttefik kent-ülkelerin ödediği yıllık vergidir. Roma ise ilk başta Akdeniz'in zenginliklerini yağmaladı, sonra Sicilyalıların ve Mısırlıların yetiştirdiği buğdayı başka ürünlerle takas etti ya da vergi olarak topladığı parayla üreticilerin ellerinden almaya başladı. Şiddet kullanarak vergi toplamak, Roma İmparatorluğunun doğasına ve yapısına uygun bir yöntemdi; (...) ABD belli nakdi değerlerin ve kendilerine gerekli olan ürünlerin sadece bir bölümünü baskı uygulayarak topluyor. (...) Körfez savaşı sırasında Müttefikler; İngiltere ve Fransa'dan farklı olarak askeri operasyonlara katılmadılar, bunun yerine parasal katkıda bulundular. Bu, Atina'ya özgü phoros uygulamasına çok benziyor. (...) / Bundan böyle Amerika'nın askeri faaliyetleri “teröre karşı savaş” adı altında Müslüman dünyasına yöneltilmiştir, bu ise Amerika'nın “mikro militarist tiyatro oyununa” ilişkin stratejisinin en son resmi biçimidir. Amerikan devletinin belli bir bölgeye bağdaştırılan Müslüman diniyle bu kadar uğraşmasını üç nedenle açıklayabiliriz: İdeolojik, ekonomik ve askeri nedenler. Bunlar aslında Amerika'nın imparatorluk kaynakları açısından zayıfladığı üç alandır: - Evrensellik ideolojisinden vazgeçilmesi (...), - Amerika'da ekonomi etkisini kaybedince Arap petrolü bir saplantıya dönüştü; - ABD'nin askeri yetersizliği, bu alanda son derece zayıf olan Arap dünyasını hedef tahtası olarak seçmesine neden oldu. (...)⁽⁶⁾.

Terörizmle Uluslararası Savaş'ın “hedef tahtası” olarak seçilen “Arap Dünyası”, Birleşik Arap Devletleri olarak bir araya gelemese de, [siyasi ve dinsel] bir Halife “sembolü”nde bir araya gelebilir ve Amerikan Haçlı Seferine karşı koyabilir mi? Öyle ya, bunu yapamazsa, hem ABD tarafından yaratılan terörün ve hem de bu teröre “karşı” yürütülen “uluslararası savaşın/Haçlı Seferinin” hedef tahtasıdır ve hedef tahtası olmaya devam edecektir. Oysa doğrudan ABD'ye bağlı bir “Halife”lik [siyasi sembol], sözü edilen Haçlı Seferini “barışçıl” yollarla “durdurabilecek” ve bu suretle Arap Dünyasının kaynak ve gelirleri “rıza” ile ABD tarafından kullanılabilir. Savaş'a

⁽⁶⁾ TODD, y.a.g.y., s.86, 87, 126, 127.

oranla (ki 9 yıl süren Irak işgalinin ABD'ye maliyetinin 800-900 milyar dolar olduğu belirtilmektedir)⁽⁷⁾ “rıza”, maliyeti daha az bir yol olmalıdır ve Halife phoros'un toplanmasını sağlayan dini ve siyasi yetkili olacaktır. Burada henüz tartışılmamış bir soru'nun sorulması zorunludur: 11 Eylül ile birlikte ve hâlihazırda uluslararası terörün kaynağı İslam Ülkeleri ya da Müslüman Coğrafya olarak kabul edildiğine göre, Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme ile Hilafetin yeniden canlandırılması arasında bir bağ var mıdır? “... Böylece halifeliğin kaldırılması, bizzat İslam'ın kendisine indirilmiş bir darbe olmuş, Müslüman ümmeti aynı anda hem merkezi kurumundan, hem de –onüç yüzyıldan fazla bir zamandır İslami kimliğin, iktidarın ve meşruiyetin esaslı bir sembolü olmuş- yüksek dini otoritesinden mahrum bırakmıştı. (...) Terörizmle Küresel Savaş'ın başlatılmasının ardından da, bugün Müslümanlar arasında ciddi olarak yeni bir İslam karşıtı Batılı Haçlı Seferi korkusu hüküm sürmektedir. Sonuçta Hilafet, hala anahtar bir sembol ve siyasi bir makam olup, etkileyici bir dini lideri –ki bunun ille de gözlerinden ateş fişkırın bir radikal olması gerekmiyor- yükselişini beklemektedir. Bütün bunlar Türklerin 1924'te verdiği kararın hayati önemini ortaya koymakta; Müslüman dünyanın Türkiye'ye karşı geçmişteki, bugünkü ve gelecekteki tutumuyla ilgili ipuçları vermektedir. (...)”⁽⁸⁾. Hilafetin Türkiye eliyle yeniden canlandırılması tutumuyla ilgili olarak Müslüman dünyasında, Türkiye karşıtı bir tutumun oluşmamasına ilişkin garantör'ün ABD, bunun [hukuki] sopasının da Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme olduğunu söylemek için “henüz erken” değildir. BM Sözleşmesinin günlük hayattaki uygulamasını dikkatle izlemekte yarar vardır. Sözleşme, Türk bir Halifeye “Karşı(t)” olarak ortaya çıkabilecek olası adayları “terörizmin finansmanı” suçu bağlamında “dondurabilecek”, etkisizleştirebilecektir⁽⁹⁾. Bu ABD'nin ideolojik, ekonomik ve askeri stratejisine de uygun bir tasarı(m) olacaktır. Karşıtların (yalnızca Müslüman coğrafyada değil) doğrudan Türkiye içinde de ortaya çıkabileceği olasılık değil, vaki gerçekliktir. Tasarının yasalaşması halinde de bu gerçeklik izale edilecektir. Halife (adayı) ille de bir Türk mü olacaktır? *Ki halifenin ille de gözlerinden ateş fişkırın bir radikal olması gerekmiyorsa, gözlerinden her daim yaşlar fişkırın bir “sakin” de olabileceği ihtimal dâhilindedir.*

⁽⁷⁾ Kasım/Aralık 2011 tarihli Ulusal Basın.

⁽⁸⁾ **Graham E. FULLER**, *Yükselen Bölgesel Aktör Yeni Türkiye Cumhuriyeti*, Timaş Yay., Nisan 2008/İstanbul, s.64, 65.

⁽⁹⁾ “... Daha çok devlet terörünün uygulandığı durumlarda görüldüğü gibi, hedef seçilerek gerçekleştirilen öldürme olayları ikili bir amaca hizmet ediyordu. Birincisi, projenin önündeki gerçek engelleri (mücadele etme ihtimali yüksek olan insanları) ortadan kaldırıyordu. İkincisi, herkesin ‘sorun yaratıcılar’ın kaybedilmesini, karşı koymayı aklından geçirebilecek kimselere karşı kusursuz bir uyarı olarak görmesi, gelecekte ortaya çıkabilecek engellerin önüne geçiyordu. (...)” **Naomi KLEIN**, *Şok Doktrini Felaket Kapitalizminin Yükselişi*, Agora Kitaplığı, Mayıs 2010/İstanbul, s.151.

Avrupa'nın "Uygarlık" Kavgası Mı Yoksa Müslüman Dünyadan Alınan / Alınacak Olan Haraçtaki Pay Kavgası Mı? Müslüman dünya ile Avrupa'nın (özellikle İngiltere, Almanya ve Fransa'nın) çok sıkı ticari ilişkileri olduğu bilinmeyen bir husus değildir. Amerika, 11 Eylül 2001 saldırısını bir fırsata dönüştürmüş, terörizmin finansmanının engellenmesi ile ilgili "Hukuk Projesi"ni Birleşmiş Milletler eliyle tüm Dünyaya kabul ettirmek istemiş, başlangıçta bu Hukuk Projesine destek veren Avrupa "Uygarlığı", Amerikan Hukuk Projesi ile Müslüman dünyanın kaynak ve sermayesinin tek talibinin Amerika olduğunu görünce, Projeye yönelik olarak çekimser (hatta giderek gönülsüz) davranmaya başlamıştır⁽¹⁰⁾. Avrupa Uygarlığının bu tutumunun kaynağı aslen varolan ve Avrupa için vazgeçilmez nitelikteki bu ticari ilişkilerdir. Ve Avrupa Uygarlığı, Amerika'nın "terörizmin finansmanının engellenmesi" ile ilgili uluslararası sözleşmelere alternatif sözleşmeleri bu suretle ortaya atmış ve bunun adını da "*insan hakları hukukunda gelinen aşama, terörizmin finansmanının engellenmesi bağlamında terk edilemez düzeydedir*" olarak koymuştur. Amerika haracını ilkin "gönüllülük" / Terörizmin Finansmanının Engellenmesine Yönelik Uluslararası Sözleşme çerçevesinde istemektedir ve bu Projeye yönelik hiçbir itiraza, alternatif, vs tahammülü yoktur. Haraç, gönüllülük esasına dayalı olarak verilmiyorsa ya da haraçtan pay isteniyorsa, Avrupa bir sabah uyandığında ve örneğin Londra'yı yanyor, İspanya'da bir trende bomba patlamış, demokrasinin beşiği olan bir ülkede "bir canı" gençlik kampındaki yüzlerce genci pompalı tüfeğiyle öldürüyor bulabilecektir. SUÇTAN ELDE EDİLEN GELİRİN AKLANMASI, ARAŞTIRILMASI, EL KONULMASI VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI HAKKINDA **AVRUPA KONSEYİ SÖZLEŞMESİ**'ni, bir de yukarıda açıklananlar bağlamında okumak, verimli sonuçlara yazgılıdır. Eksen kayması tartışmalarına hukuk'un kayıtsız kalamayacağı, aksine bu kaymayı hukuk eliyle meşru bir zemine oturtma

⁽¹⁰⁾ "... 11 Eylül saldırıları ilk başta Avrupalıların Amerikalılarla güzel bir dayanışma örneği göstermeleri için iyi bir fırsattı. Avrupalı yöneticiler, bazı ülkelerden gelebilecek saldırılara karşı bir savunma ittifakı olan NATO'nun devreye girip anlamı pek açık olmayan "terörizme karşı savaş" başlatmasını ısrarla istediler. Bununla birlikte bir sonraki yıl boyunca Avrupa ile ABD arasında ilişkilerin giderek bozulduğuna tanık olduk; bilinmeyen nedenlerle ilişkiler, kısa zamanda bozuldu. Terörist saldırılarının şiddeti Avrupa'nın Amerika'yı desteklemesi için bir vesile oldu. Oysa Amerika'nın terörizme karşı açtığı, gerçek amacı belli olmayan, yöntemleri etkisiz, kaba savaş, Avrupa ile Amerika arasındaki anlaşmazlığı iyice su yüzüne çıkardı. "Şer ekseninin" içinde gördüğü ülkeleri sürekli kınayıp durması, her koşulda İsrail'e arka çıkması, Filistinlileri hor görmesi, Avrupalıların ABD hakkında düşüncelerini yavaş yavaş değiştirdi. Şimdiye kadar barış unsuru olan Amerika kargaşa yaratan bir güç olmaya başladı. Uzun zamandan beri kendilerini güçlü bir babanın meşru evlatları gibi gören Avrupalılar, üst erki tehlike olabilecek sorumsuzlukla suçlamaya başladılar. Ve akla gelmeyen başa geldi; Fransızlarda, Almanlarda ve İngilizlerde yavaş yavaş ortak bir uluslar arası duyarlılığın biçimlenmeye başladığını gördük.(...) Körfez ülkeleri nüfuslarının artmasından dolayı petrollerini satmak zorunda oldukları sürece, Avrupa, kendisine ambargo konulmasından korkmayacaktır. Buna karşın Avrupa, ABD ile İsrail'in Arap dünyasında yaratıp beslediği kargaşa ortamının sonsuza kadar sürmesini kabul edemez. Dünyanın bu bölgesinin Avrupa'ya yönelip işbirliğine gitmesi ve bu yolla ABD'nin büyük ölçüde dışlanması, bölge insanların ekonomik çıkarlarının gereğidir. Türkiye ve İran bunu çok iyi anlamıştır. (...)" **TODD**, y.a.g.y., s.155, 169; "... AB'nin, ABD'nin desteği olmadan güçlü bir askeri savunma mekanizması geliştirmesi mümkündür. Ancak AB'ye üye ülkeler bu konuda siyasi olarak ve mali kaynak ayırma konusunda istekli değillerdir. Ayrıca usul ve sorumluluk paylaşmak için anlaşmada zorluklar vardır (HEIBERG, s.186). (...)" **Prof. Dr. Işıl ÖZKAN**, Avrupa Birliği Kamu Hukuku, Seçkin Yay., Kasım 2011/Ankara, s.392.

gayreti, ille de meşru bir zemin arama gayreti olmayıp, servetlere (kaynaklara, sermayeye, vs) el koymanın maliyeti hesabının sonucudur. Eksen “insan hakları hukuku”ndan, “piyasa”nın isterlerine / “mal ve sermayenin serbest dolaşım hakkı”na doğru kaymıştır. Görünen ve vitrindeki ise, Dünya için El Kaide, Türkiye için PKK’dır. Bu terör örgütlerinin varlığı ve faaliyetleri, Dünya ve Türkiye kamuoyu için yakıcı düzeyde “[ne pahasına olursa olsun] güvenliğinin sağlanması”⁽¹¹⁾ ihtiyacını doğurmaktadır. Adı geçen ve geçmeyen terör örgütlerinin malvarlıklarına el konacak ya da bu malvarlıklarının dondurulacak olması, BM Sözleşmesinin ve Ülkemizde Tasarı’nın geniş ölçekte kabul görmesini sağlamaya yetecek, Tasarı karşısında söz söylemek bu haliyle güçleşecektir. [Yakın] tarihsel arka planı bu sebeple de doğru çözümlenmek önemli ve zorunludur.

⁽¹¹⁾ “... -ikiz kuleler ve Pentagon’a gerçekleştirilen terörist saldırılardan tam altı ay sonra- bütün teknik göstergeler ekonomik durgunluğun sona erdiğini gösteriyor. Eğer gerçekten sona erdiyse, son elli yıldaki en kısa ekonomik durgunluk budur. Fakat toparlanmanın hemen ardından geçmişte olduğu gibi bir yeniden çöküş mü geleceğini (...) söylemek henüz mümkün değil. / “Amerikan ekonomisi gerçekten değişti” diyor Business Week, “şaşırtıcı derecede makul” durgunluğu kastederek (The Surprise Economy, 18 Mart 2002). Ne gariptir ki Yeni Ekonomi’nin krizinin sonunu ilan eden bu analiz 11 Eylül’den beri, ekonomiye olan etkileri hemen hissedilmese bile yine de orta-uzun vadeli makroekonomik ve politik bağlam yeniden tanımlanırken hesaba katılması gereken bir savaş olduğu gerçeğini dikkate almıyor. / (...) Sermayeyi Marksçı çerçevede bir toplumsal ilişki olarak yeniden tanımlayan bu orantısızlıkta savaş, ikili bir rol oynuyor; biri klasik rol diğeri ise post-Fordizmin emperyal biçimiyle özdeş olan rol. / Birincisi, Yeni Ekonomi’nin gerileme aşamasında savaş, “coşkun” aşamasında üretilen bilgisel artideğerin bir kısmını absorbe etme vesilesi sağlıyor. **Şu bir gerçek ki 11 Eylül’den sonra askeri ve iç güvenlik için yapılan harcamaların artması, enformasyon teknolojisi sektörünün baskıcı gözetim ve güvenlik tedbirlerine odaklanan bir toplumun inşasında yeni bir Pazar payı oluşturmasını mümkün kıldı.** Gözetimin dijitalleştirilmesi ve terörle mücadele adına özel alanın yok edilmesi, aslında, aksi takdirde hurdaya çıkarılacak olan fazladan teknolojinin kayda değer bir kısmının geri dönüştürülmesini mümkün kılıyor. Yeni teknoloji piyasasında görülen bu genişleme Amerika Birleşik Devletleri ile sınırlı değil. Ulusal güvenlik danışmanı Condeleeza Rice tarafından geliştirilen “Bush doktrini”ne göre terörizme karşı savaştaki kararlılığını gösteren ve dolayısıyla da Amerika Birleşik Devletleri’nden ekonomik yardım almayı “hak eden” bir dizi ülke için de geçerli. (...) / İkincisi, ABD tarafından terörizme karşı yürütülen savaş, Yeni Ekonomi’nin başka yollarla sürdürülmesini temsil etmektedir. (...) / 2001 yılı boyunca, enerji piyasasının liberalleştirilmesi ve en önemlisi de enerji üretiminin özelleştirilmesinin¹¹ Amerikalı tüketiciler için tam bir bumerang olduğu ortaya çıktı. Kaliforniya enerji krizinin akabinde petrol boru hatlarının inşası için Ortaasya’ya genişleme planları ve ABD-Rusya ittifakı, Amerika’nın Arap petrolüne olan bağımlılığını azaltmak için gerekli olduğu düşünülen stratejik tedbirlerdi. Bin Ladin’in saldırısının zamanlamasının bu yayılmacı planları dönüşü olmayan bir noktaya ulaştığına dair bir farkındalık tarafından belirlenmiş olması da muhtemeldir. (...)” **Christian MARAZZI**, *Sermaye ve Dil*, Ayrintı Yay., 2010/İstanbul, s.119, 120, 124, 125, 127, 128; [Çev.:Ahmet ERGENÇ]

OKUMA PARÇASI - I -

"11 Eylül ortamı, 11 Eylül yasalarıyla şekillendi. Bu, Amerikan Anayasası'nın ve uluslar arası hukukun 11 Eylül kodlarıyla yeniden yorumlanması demek. Aslında 11 Eylül'ün hukuk alanına yansımaları değişimin ne kadar köklü ve geleceğe yönelik olduğunun da göstergesi! / 11 Eylül koşulları Amerikan toplumunu insanlık tarihi kadar eski bir ikileme karşı karşıya getirdi: "Özgürlük mü?" yoksa "güvenlik mi?" Günlük hava raporu gibi tehlike tahminleriyle hayatını sürdürmeye çalışan bir toplumun bu iki seçenek arasında özgürlükten feragat etmesi şaşırtıcı değil. Adalet Bakanı John Ashcroft'un 11 Eylül'den itibaren verdiği "ABD'yi tehdit eden riskler hiçbir zaman bugünkü boyutlara varmadı" tonundaki mesajlarla zaten toplumu akord etmek zor olmuyordu. Bunun anafikri "istisnai durumlar istisnai önlemler gerektirir" demektir. 11 Eylül uzaklaştıkça bu "istisnadanın" hiç kaybolmadığını sezmek zor değil. Hayat, ucu bucağı görünmeyen bu "istisnai duruma" göre yeniden yorumlanıyordu. Yeni hukuk yorumu... Yeni kurallar! Amerika 11 Eylül ortamına uyarlanmış hukuku ihraç da etti. Bu anlayış ABD'den Avrupa'ya, Amerika'nın Irak Savaşı'ndaki en kadim dostu İngiltere'ye kadar bütün gelişmiş ülkelere ulaştı. Avrupa'da hükümetler 11 Eylül markası taşıyan özgürlükleri kısıtlayan bir dizi yasağı kaşla göz arasında çıkartıverdiler. Amerika uluslar arası hukuka sırtını dönerken kendi 11 Eylül yasalarını globalleştirme çabasına girdi. (...) / Aslında Cumhuriyetçi Parti ideologlarının hedefi 11 Eylül rüzgârını arkalarına alarak Amerikan demokrasisinin temelini oluşturan hukuk anlayışını ve kurumlarını yeni bir Amerikan yüzyılı yaratma hedefine göre formatlamaktı. (...) İç güvenlik yasaları terörle mücadele adı altında, gözaltı sürelerini uzatma, tutukluların avukatlarıyla yaptıkları konuşmaları kayda alma, gerektiğinde tutukluları (avukatsız) askeri mahkemelerde yargılama gibi bir dizi maddeyi içeriyor. Hükümet, hâkim kararı olmadan ulusal güvenlik gerekçesiyle vatandaşın işi, vergi beyanları, okul ve hastane kayıtları hakkında bilgi isteyebiliyor. (...) Yeni muhafazakârlara göre "Bu savaş başka savaştı. Düşmanın profili farklıydı. Yeni dünyaya yeni bir hukuk anlayışı gerekliydi". / (...) ABD bu yapıyla ve 11 Eylül kanunlarıyla nereye koşuyor? Teröre karşı hukuksuzlukla mücadele etmek dünyayı daha güvenli bir yer yapıyor mu? (...) / Madem ABD'de artık yeni normaller vardı, yeni normallerin yasaları da olmalıydı. / (...) Ama Amerika'da bile çok az kişi Asya kökenli hukukçu John Yoo'nun varlığından haberdardı. (...) Yoo, hukuku ve Amerikalının namusu saydığı anayasayı 11 Eylül formatına uyduran adamdı! Yani 11 Eylül hukukçusuydu! (...) Yoo'yu "yoo" yapan özelliklerden biri de Başkan Bush'un duymak istediklerini söylemesiydi. Yani Amerika'nın elindeki büyük askeri gücü istediği gibi kullanabilmesi için hukuki altyapının hazırlanmasına ön ayak oldu. Bunun diğer bir adı da hukuku yeni muhafazakârların gündemine göre uyarlamaktı: "... Dış ilişkilerde başkan, yetkilerini tek taraflı olarak kullanabilir. Bu yetkileri uluslararası yasalar engelleyemez." (...) / Peki, Yoo'nun getirdiği yenilik neydi? (...) / "... Ama Yoo devlet başkanının kongre onayı olmadan tek taraflı olarak savaş ilan etme ve uluslararası antlaşmayı yorumlama, iptal ve ihlal etme hakkı olduğunu iddia ediyordu." (David Cole, "What Bush Wants to Hear", The New York Review of Books, 17 Kasım 2005). (...) (Zeynep ATIKKAN, 11 Eylül Amerika'yı Nasıl Değiştirdi? Amerikan Cinneti, Yapı Kredi Yayınları, Eylül 2006/İstanbul, s.360, 361, 362, 363, 364,365)